

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjenišvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vracamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo tist s članarino. Oglaš po centru in dogovoru, davek posebe. Pošt. tek. rač. 11.197. Telefon 3112.

Pozdravljeni vzgojitelji in voditelji naroda!

Letos Vas pozdravlja Slovenija s svojimi hribi in dolinami, bistrimi vodami, plodnimi polji, bleščečimi seli in mesti in belimi cerkvicami vrh gričev, pozdravlja Vas s svojo lepo pesmijo, humorjem vinskih gor in vsemi šegami in običaji; vse Vam nudi v pozdrav, vse naj bo Vaše kakor je naše.

Lansko leto carsko Skoplje in Kosovo polje, letos obmejna Slovenija in malo više Gosposvetsko polje...

Pa na zapadu je tudi še Slovenija... ali ojl vsa črna, kakor da so jo zagrnili črna krila gavranov...

Ali slišite vzklake žalosti in trpljenja izpod teh črnih kril na zapadu; ali slišite glas zvona od Gospe Svete?

Kje ste bratje izpod Triglava in vi vsi, ki vas družijo pesem na posavskih in podravskih poljih, pa Vi od Primorja in iz solčne Dalmacije, iz Bosne zlate, »Srem, Banat in Bačka, tri srca junačka«, kje ste Črnogorci silni in Vi junaki s Podrinja, Moravani, od Vardarja in junaki Krajeviča Marka s Kosovega polja? Kje ste, bratje? Je li v Vas slova ali je nesloga? Ni še napočil naš dan? V okovih ječimo in čakamo, da napočiti tudi nam dan Svobode! Na Vas, bratje, čakamo, da pridete in sprejmete na svoji do krvi strpinčeni zemlji venec zmage...

Od teh klicev odmeva obmejna Slovenija, ki bo v teh dneh tiho in mirno ali prisrčno pozdravila Vas, ki Vam je naloženo, da vzgajate veliki jugoslovanski narod od Jadranskega do Črnega morja in mu kažete pot do velike bodočnosti, do velikega poslanstva, ki je od naravnih in božjih zakonov določeno, da ga izvrši jugoslovanski narod na Balkanu...

Ali je slova ali nesloga v Vas, ki ste izbrani za vzgojitelje in voditelje?

Ako slova, domovi bodo topli, družine srečne, javno življenje zdravo, narod velik, država silna...

Nesloga, bratje, rodi za vse usodne, črne dni!

Obmejni Maribor bo letos slišal, kaj ste storili za svoj stan, da ne bo izgubljal vseh svojih sil za borbo za vsakdanji kruh, marveč, da bo neodvisen od te utrudljive, življenje sesajoče borbe, lahko posvečal vse svoje sile le za dobro naroda; slišal pa tudi, kaj ste storili sami zase, za svoj napredek in izobrazbo, da bodete mogli čim bolje in uspešneje vzgajati mladino v šoli in prosvetljevati narod izven šole. Iz obmejnega Maribora bodo letos kakor solčni žarki šinile po vsej širni domovini ideje, ki naj strnejo šolo in dom v nerazdružljivo, medsebojno izpopolnjujočo se enoto, ideje, ki naj prekvasijo vse javno življenje, do pravega pojmovanja človečanstva in do resničnega ujedinenja vseh bratov jugoslovenskega naroda od Jadranskega do Črnega morja.

Vesela je naša pesem, zabavno je naše kolo ali težki so naši dnevi... Težki so dnevi za vsak stan posebe in težki za ves narod. Samo solnce nad nami stije za vse enako toplo... Življenje pa je borba, kruta borba za posameznika, za družbo in

za narod. Vsak posameznik in vsi narodi, ki so hoteli postati veliki, so morali preiti vse faze borbe za svoj razvoj in napredek. Tudi nam in našemu narodu ne bo ta borba izpregledana niti ne olajšana...

Dobro in lahko je za narod, ako ima vzgojitelje in voditelje, ki ga razumejo in so na njegovi strani, gorje pa narodu, ki mu voditelji z lepimi frazami le prikrivajo izkoriščanje in plačkanje.

Teh drugih med Vami ni! Jugoslovanski učitelj je bil, je in bo odkritosrčen

prijatelj svojega naroda, najboljši vzgojitelj njegove dobre nravi in pravi voditelj v veliko bodočnost.

Z dobro voljo in ljubeznijo je premagal vse ovire, ker je hotel in jih bo premagal, ker jih hoče premagati.

S tem sklepom v srcu prihajate letos v obmejni Maribor, zato pozdravljeni vzgojitelji in voditelji velikega jugoslovenskega naroda!

ANTON SKALA.

Drugi izobraževalni tečaj UJU — poverjenišva Ljubljana.

V dnevih inkl. 20.—25. avgusta t. l. se vrši v Ljubljani drugi izobraževalni tečaj učiteljstva v Sloveniji po naslednjem sporedu:

Ponedeljek, 20. avgusta: Otvoritev tečaja ob 10. uri predpoldne.

Popoldne: Samoizobraževalno delo po krožkih.

Torek, 21. avgusta: Gospodarski in politični razvoj Slovencev v zadnjih petdesetih letih do svetovne vojne. Ref. Fr. Erjavec.

Sreda, 22. avgusta: Razvoj žene v družbi. Ref. P. Kosova.

Sociologija vzgojstva. Ref. J. Dolgan.

Za poverjenišvo UJU — Ljubljana

Andrej Skulj,
poverjenik.

Josip Kobal,
tajnik.

VIII. Pokrajinska skupščina UJU — poverjenišvo Ljubljana.

Po enem letu velikega in neumornega dela, so se zopet zbrali delegati vseh učiteljskih društev, da slišijo obračun vsega dela in povprašajo, ali je izvršilo poverjenišvo v teku leta vse sklepe lanske skupščine.

Seja širjega sosveta.

Po prihodu ljubljanskega vlaka so se zbrali v mali dvorani Celjskega doma predsedniki vseh okrajnih učiteljskih društev in člani ožjega sosveta k seji, ki je imela namen nominirati člane v poedine odseke. Društveni predsedniki so predlagali posamezne delegate za odseke.

Otvoritev skupščine.

Takoj po končani seji širjega sosveta so prišli v dvorano delegati. Zastopanih je bilo vsch 32 društev po 89 delegatov in 14 članov ožjega sosveta. — Ob otvoritvi delegatskega zborovanja je poverjenik tov. Skulj še posebej pozdravil tov. Milojeviča, podpredsednika zagrebškega poverjenišva UJU in pa stare borce našega Udruženja tov. Brnarja, Rajšpa, Sivka itd., ki so se skozi desetletja borili za pravice učiteljskega stanu.

Poročilo poverjenika tov. A. Skulja.

Tov. Skulj je podal delegaciji sledeče poročilo:

Cenjena delegacija! Letos mineva deseto leto, odkar so vthnili topovi na bojnih poljanah, deseto leto, ko se je iz krvi in trpljenja stotisočev rodilo naše osvobojenje in ujedinenje.

Četrtek, 23. avgusta: Mladiški in dekliski krožki. Referenta J. Dolgan in Ang. Vodetova.

Popoldne: Skupni izlet.

Petek, 24. avgusta: Nadaljevalno šolstvo. Ref. R. Mencin.

Izvenšolsko delo učiteljstva. Ref. Al. Hreščak.

Popoldne: Diskusija in program za samoizobraževalno akcijo v l. 1928./29.

Sobota, 25. avgusta: Dopoldne: praktični nastop tov. Pibrovca s l. razredom jeseniške šole.

Popoldne: diskusija o nastopu in bistvu del. šole.

Zvečer: poslovljni večer.

Za poverjenišvo UJU — Ljubljana

Josip Kobal,
tajnik.

predstopnje k pisanju; zato ker pisanje nedvomno zahteva že veliko spretnost v roki in smisel za obliko. Pri tem daje tudi o teh »predmetih« dobro napotke. Važno je kar zahteva za risanje: »Risanje naj ne bo več predmet, ampak naj tesno, neločljivo nastopi kot izraževalno sredstvo pri vsem pouku«. Risanje ne smatra kot ročnost, temveč kot način izražanja; zato mora svariti pred popravilanjem otrokovih risb, ker sicer ta izraževalni vir zasujemo. — Bregantov pouk v čitanju in pisanju se giblje v smeri, ki danes prevladuje zlasti v Nemčiji, t. j. od velikih tiskanih črk k malim tiskanim in nato k pisanim. Za to starostno stopnjo je menda to res najpraviša pot, ker pride tu priprostost oblik v prvi vrsti v poštev. Uvaževanja vredna je piščeva zahteva po individualni pisavi, ki ji je edina meja svobode: čitljivost; to je popolnoma v skladu s sedanjimi občimi nazori. Ne pozablja izkoristiti tudi vzgojnih situacij, kjer se nudi prilika za medsebojno pomoč. Priznanja vredna je piščeva težnja, da napravi ta pouk otroku zanimiv in mikaven; v tem očituje svoj globok smisel za otroka. Naravno, da mora pisec odklanjati rabo »Začetnice« za začetni pouk; ta mehanizira delo in ga izloča iz pristnega življenja; a ravno ta življenska enota je Bregantu postulat. Toda po mojem mnenju je pisec prezrl nek bistven faktor: pisava kot občilo. To je, da si otroci (medsebojno, ali z

učiteljem, ali z drugimi odraslimi) dopisujejo, t. j. da si dajejo kratka vprašanja oziroma povelja in na to odgovore; pa iz čisto naravnih situacij. To bi bila še večja gonilna sila kot zadovoljstvo na izražanju.

Dober je nasvet, kako praktično preurediti šolsko sobo. — Pisec podaje tudi nekaj mičnih situacij iz svojega celotnega (kompleksnega) pouka; obširnejša poročila si je gotovo pridržal za poznejšo knjigo; to bi pa že radi kmalu imeli, ker vidimo, da nam imata tov. Bregant in soproga mnogo nuditi.

Lahko rečemo, da pomenja Bregantova knjiga preokret v elementarnem pouku, kakor je v splošnem pri nas običajen. In vendar pisec skromno povdarja, da je njegova pot zmerna, evolutijska; znak, da dobro pozna celo situacijo. Obstojta namreč struja, ki hoče preložiti pisanje in čitanje na ono starostno dobo, ko se sama po sebi pojavi potreba po njem, torej nekako okrog 9. leta. morda često celo pozneje. Tozadevni poskusi (tudi analfabetski tečajji spadajo sem) so pokazali, da se da v tem slučajju čitanje in pisanje priučiti v nekaj tednih, pa brez vseh umetničenj. Tu so namreč dozoreli že vsi predpogoji. Razen tega je dokazano, da predzgodnje čitanje in pisanje otroka telesno oškoduje, ker ga sili v nenaraven položaj in ga ovira v svobodnem gibanju, ki je za to dobo neobhodno potrebno. Toda pritrđiti moramo piscu, da je v naših razmerah

kopljel s tako »stanovsko« politiko grob in obsodbo vseh, ki še niso bili politično popolnoma zaslepljeni. Prišlo je do stanovskega preokreta, ki je združil vse slovensko učiteljstvo v en stanovski tabor v okrilju UJU.

Baš v tej dvorani se je bil končni boj — tu je bila izvojevana zmaga, ne zmaga zmagovalcev ali poražencev, ampak zmaga treznega spoznanja.

Zal, da niso mogli vsi takoj spoznati važnosti teh dogodkov, da so morali oni, ki so se postavili boju v ospredje in oni, ki so bojevničke podpirali, prestatj mnogo napadov. A danes, po dveh letih, po trdih bojih očičevanja je slovensko učiteljstvo združeno v eni stanovski organizaciji.

Zelo se mi je zamerjalo, ko sem rekel na lanski skupščini, da ni srda v naših srcih, da nam je dobrodošel v naših vrstah vsak tovariš, da iskreno vabimo vse. Moje besede so se uresničile, ponavljam jih danes ponovno in vabim brez izjeme vse in vsakogar, ki je še zunaj naše hiše, da vstopi.

Slovensko učiteljstvo je danes edino in mora storiti vse, da ostane edino. Ne sme in ne more biti več sile, ki bi ga razdvojila. Vsakdo se mora zavedati, da je vprašanje našega stanovskega edinstva vprašanje naše stanovske zavesti in politične zrelosti, pa nič drugega.

Naloge, ki smo si jih stavili.

Zal, da je bilo v prvem letu našega preokreta izgubljenega toliko zlatega časa z internimi organizacijskimi in gospodarskimi vprašanji.

Stoprav je šele lanska skupščina v Kranju mogla začrtati določeno pot našemu delu.

Dobro smo se zavedali vseh težav in jasno je bilo naše spoznanje, da moramo, ako hočemo omejiti pogubne partijske vplive na šolstvo, začeti z zdravljenjem pri sebi, v lastnih vrstah.

Dvigniti stanovsko moralo našega članstva nam je bila prva naloga. Vzgjajati ga k pravemu tovarištvu, odvajati ga od vseh nelegalnih potov in sredstev pri kompetencah za službena mesta in vzgijati v njem globok črt odgovornosti napram mladini in jasno zavest poklicnih dolžnosti.

Spoznanje lastnih napak je edina varna pot k uspehu, zato se nismo strašili bičati s kritiko najprej napake in nedostatke v lastnih vrstah in pri lastnem članstvu.

Druga naloga, ki smo si jo stavili, je ta, da usposobimo učiteljstvo za resno pozitivno delo med narodom in dvignemo njegovo strokovno izobrazbo. Velik del svojih sil smo posvetili baš temu vprašanju. Prepričani smo, da s tem važnim delom razbremenjuje mo državno upravo, ki ima toliko posla z administrativnimi zadevami. Vzgjajati naše članstvo k politični treznosti, h globljemu pojmovanju narodnih dolžnosti in podrejanju partijskih interesov nacionalnim, je naša tretja, ne baš najlažja naloga. Tudi v tem pogledu smo matrikaj storili in skušamo spraviti svoje delo v sistem. Zal pa, da mnogi tovariši, ki jih je popolnoma objela moč politike, ne morejo še podrediti strankarskih interesov stanovskim in gledajo stanovska vprašanja še vedno s političnega vidika.

Pri vseh teh naših nalogah pa nečemo in ne moremo zapostavljati prvenstvene naloge vsake stanovske organizacije, da brani in zastopa z vso energijo življenske interese stanu in to v skladu z zakonom in z interesi naroda.

Pomen stanovskih organizacij za državo.

Prepričan sem, da se na tej poti in edino na tej baži najde vse učiteljstvo v državi in da bo samo v tem pravcu naše Udruženje rastlo na zunaj in znotraj, na ugledu in moči.

način pouka neizvedljiv. Pouk v Bregantovem smislu pa nam olajša čakanje na one idealne razmere.

Škoda, da se je vrinilo v tekst in v slike nekaj pogrešk; nekoliko moti tudi pogosti izraz »prednji«, ki rabi včasih za »prvi« oziroma »početni«, včasih za »prejšnji«. Dobro bi bilo, če bi naslednje dele stilistično bolj ugladil.

Zelet bi, da učiteljstvo pridno sega po knjigi, se vglablja vanjo in — misli premese v delo. Toda ne mehaničnega kopiranja; pisec sam sviri pred njim! Prevzami iz knjige samo duha, skušaj se tako uživljati v otroško dušo kakor avtor; delo pa prilagodi našim razmeram in tvoji nravi. Morda boš v tem ali onem krenil na drugo pot kot Bregant; toda to je čisto naravno. Upam, da bo ta knjiga navdušila za delo v elementarnem razredu vsakogar, ki jo čita, in ga gnala, da tudi on poskusi delati v tem smislu. O svojem delu bi poročali v strokovnih glasilih, če bi medsebojno hospitalni in se posvetovali. To je tudi avtorjeva želja. Tako bi se sčasoma izkristalizirala nova oblika šole, temelječa čisto na otrokovi nravi. Čim več delavcev, tim temeljitejši in hitrejši uspeh. Cenili bomo njihovo delo in hvaležni jim bomo. Morda nam šola pribori ugled v svetu, ki nam ga kvarijo naše druge institucije.

A. Ostrc. — E. Vranc.

LISTEK.

Prva slovenska knjiga v mislu delovne šole.

(Z. Bregant: »Elementarni razred«, I. del.)

Bregantova knjiga je prijetno presenečenje! Objavlja plod dela, ki sta ga vršila s soprogo več let neopazeno, a z vso vnemo. To je prva naša metodična knjiga, ki načelno temelji na delovnem principu in na težnji po razumevanju otroka, in — kar je posebno važno — na lastnih izkustvih! Delo se opira na obširna tozadevna raziskovanja in razprave inozemskih strokovnjakov (tudi fiziologov) in je zato temeljito. Toda ne mislite, da je to kaka komplikacija! Bregantov »Elementarni razred« je njegova samolastna tvorba, globoko zasnovana in doživljena. Kot taka gotovo ne bo zgrešila svojega učinka. Slog je ekspresionističen, osobito v predgovoru; tehtne misli so izražene brez ozira na obliko; komoden čitalec bo morda tuintam težko našel zvezo, a treba se potruditi, vgloriti, in — prideš gotovo na svoj račun.

V tem delu razpravlja pisec največ o pouku v pisanju in čitanju. Čisto pravilno pa povdarja ročna dela (pesek, glina, les, skorja, papir itd.) in risanje kot neobhodno potrebne